

Rijksdienst voor Ondernemend
Nederland

CO₂-voortgangverslag en energieactieplan

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO)

>> Duurzaam, Agrarisch, Innovatief
en Internationaal Ondernemen

Ministerie van Economische Zaken
en Klimaat

**CO₂-voortgangverslag en energieactieplan
Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO)**

RVO

1 januari 2022 t/m 30 juni 2022

Inhoudsopgave

1. Basisgegevens	3
1.1. Beschrijving van de organisatie Rijksdienst voor Ondernemend Nederland	3
1.2. Verantwoordelijken CO2-Prestatieladder	3
1.3. Referentiejaar	4
1.4. Rapportageperiode	4
1.5. Verificatie	4
2. Afbakening	4
2.1. Organisatiegrenzen	4
2.2. Wijziging organisatie	5
2.3. CO2-gunningsprojecten	5
3. Berekeningsmethodiek	6
3.1. Actuele berekeningsmethodiek en conversiefactoren	6
3.2. Wijzigingen berekeningsmethodiek	6
3.3. Uitsluitingen	6
3.4. Opname van CO2	6
3.5. Biomassa	6
3.6. Onzekerheden	6
4. CO2-emissies	7
4.1. CO2-voetafdruk basisjaar	7
4.2. CO2-voetafdruk rapportageperiode	8
4.3. Trend over tijd per categorie	10
4.4. Doelstellingen	11
4.5. Voortgang reductiemaatregelen	12
4.6. Reductiedoelstelling wagenpark zero-emissie	12
4.7. Reductiedoelstelling zakelijke mobiliteit woon-werkverkeer	12
4.8. vliegreizen	13
4.9. Reductiedoelstelling Elektriciteit 100% hernieuwbaar in 2030	15
4.10. Reductiedoelstelling Gemiddeld 2% energiebesparing per jaar voor de rijksgebouwen	16
4.11. Reductiedoelstelling Gasverbruik van alle rijksgebouwen met 30% afgenomen ten opzichte van 2019 en voor 17 minimaal 50% afkomstig van hernieuwbare bronnen.	17
4.12. Reductiedoelstelling Afval (Scope 3)	20
4.13. Reductiedoelstelling ICT (Scope 3)	21
4.14. Reductiedoelstellingen Duurzaam Hybride werken (Scope 3):	22
5. Initiatieven	24

Inleiding

Het opstellen van de periodieke rapportage is onderdeel van de stuurcyclus binnen het energiemanagementsysteem dat in het kader van de CO₂-Prestatieladder is ingevoerd door RVO. Deze stuurcyclus staat beschreven in het CO₂-Managementplan.

Deze periodieke rapportage is opgesteld door het team Duurzaam RVO en beschrijft alle zaken zoals beschreven in §9.3.1 punt a t/m t uit de NEN-EN-ISO 14064-1:2019.

De volgende aspecten uit de ISO 14064-1 zijn tenminste beschreven in dit rapport:

Beschrijving van de organisatie (a), Verantwoordelijken (b), Rapportageperiode (c), Organisatorische grenzen (d), Actuele berekeningsmethodiek en conversiefactoren (f, m, n, o, r, t), Opname van CO₂ (g, h), Biomassa (f, g), Directe en indirecte emissies (i, j), Referentiejaar (k, l), Wijzigingen berekeningsmethodiek (k), Uitsluitingen (h), Herberekening basisjaar en historische gegevens (j,k), Onzekerheden (p) en Verificatie (s).

1. Basisgegevens

1.1. Beschrijving van de organisatie Rijksdienst voor Ondernemend Nederland

De Rijksoverheid zet zich in voor een uitstekend ondernemersklimaat. Ministeries stippelen daar beleid voor uit. De taak om dit beleid uit te voeren ligt bij de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO).

Ondernemend Nederland kan bij ons terecht met vragen op het gebied van duurzaam, agrarisch, innovatief en internationaal ondernemen. Onze specialisten maken zich dag in dag uit sterk om ondernemende Nederlanders en beleidsmedewerkers vooruit te helpen. Wij bieden voorlichting en advies, financiering, de juiste contacten of gewoon een goed gesprek. We stellen regelingen op, voeren ze uit en zorgen dat wetten en regels worden nageleefd. RVO is een zelfstandig onderdeel van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat.

Practise what you preach

In 2019 is het nationale Klimaatakkoord afgesloten waarin maatregelen zijn afgesproken waarmee Nederland in 2030 49% emissiereductie bereikt, ten opzichte van 1990. Dit is een grote opgave voor de samenleving. De Rijksoverheid wil verantwoordelijkheid nemen door als organisatie zelf het goede voorbeeld te geven. Daarom is in het Klimaatakkoord het hoofdstuk 'voorbeeldrol Rijk' opgenomen met de doelstelling "klimaat neutrale bedrijfsvoering in 2030".

Deze doelstelling is als ambitieus te kwalificeren gegeven de uitdaging dit te realiseren bij de uitstoot in de bedrijfsvoering. In 2019 hebben de ministeries EZK en LNV en de daarbij horende diensten, onder wie RVO, het manifest verduurzaming bedrijfsvoering opgesteld. Het manifest staat voor de bijdrage van de verschillende dienstonderdelen aan de opdracht van een klimaat neutrale bedrijfsvoering.

In het manifest staan de volgende zeven speerpunten:

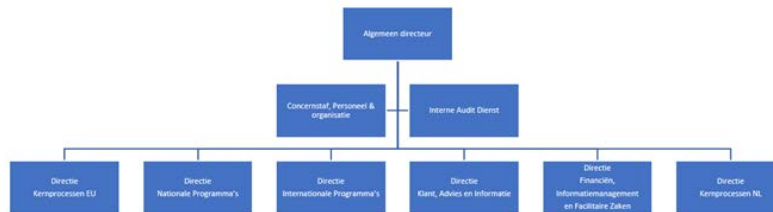
- 100% zero-emissie van het wagenpark in 2028
- maximaal 35% restafval eind 2020
- klimaatvriendelijke catering
- het verbeteren van maatschappelijk verantwoord inkopen
- duurzame ICT
- vermindering van de CO₂-uitstoot van de zakelijke mobiliteit met 50% in 2030
- verbetering datavoorziening, waaronder CO₂-footprint en CO₂-managementsysteem

Met deze speerpunten geeft RVO invulling aan het statement "Practise what you preach" en streeft als koploper/voorloper hier invulling aan te geven op het gebied van verduurzaming. RVO wil hiermee het belang van maatregelen omtrent het afbouwen van emissies waar RVO een sterke invloed op heeft in de bedrijfsvoering en de keten onderstrepen.

RVO is gecertificeerd voor de CO₂-Prestatieladder op niveau 4. De CO₂- Prestatieladder helpt organisaties om hun CO₂-uitstoot inzichtelijk te maken en te verminderen. Hiermee is een van de (duurzame)concern doelen van 2022: Het certificeren van RVO op niveau 4 van de CO2PL gerealiseerd. De ambitie voor RVO is om zich te kwalificeren op niveau 5 van ladder evenals I&W/Rijkswaterstaat waar de meeste overige ministeries op niveau 3 acteren wil RVO voor oplopen. RVO wil hiermee maatschappelijke impact creëren in de ketens/sectoren waarin zij actief is.

1.2. Verantwoordelijken CO₂-Prestatieladder

De algemene directie RVO is eindverantwoordelijk voor het behalen van de RVO-duurzaamheidsdoelen, waaronder die voor CO₂-reductie. Besluiten over maatregelen worden genomen binnen de reguliere sturingslijnen, zoals de SDG/Duurzaamheid stuurgroep.

Figuur Organogram RVO

Verantwoordelijk voor de uitvoering van de werkzaamheden in het kader van de CO₂-Prestatieladder is:

- Directieniveau: Johan Maas, directeur FIFZ en Peter van der Woude, plv directeur FIFZ
- Afdelingsniveau: Mardi Brouwer
- Teamniveau: Chris Steensma (Projectleider CO2PL)

Stuurgroep

Geeft sturing waar nodig in de ideeënvorming reductiemaatregelen en reductiedoelstellingen en de concrete uitwerking daarvan binnen de CO₂-Prestatieladder:

- Abdeluheb Choho, Algemeen directeur RVO,
- Johan Maas, Directeur FIFZ,
- Tjerk Opmeer, Directeur Internationale Programma's,
- Peter van der Woude, plv. directeur FIFZ, voorzitter.

1.3. Referentiejaar

Het referentiejaar is 2019 voor de RVO organisatie.

1.4. Rapportageperiode

1 januari 2022 t/m 30 juni 2022

1.5. Verificatie

De CO₂-footprint (halfjaar) is niet geverifieerd door erkende instantie. Het basis jaar is wel geverifieerd. Onze registratie tool Smarttrackers maakt gebruik van de meest actuele emissie coëfficiënten.

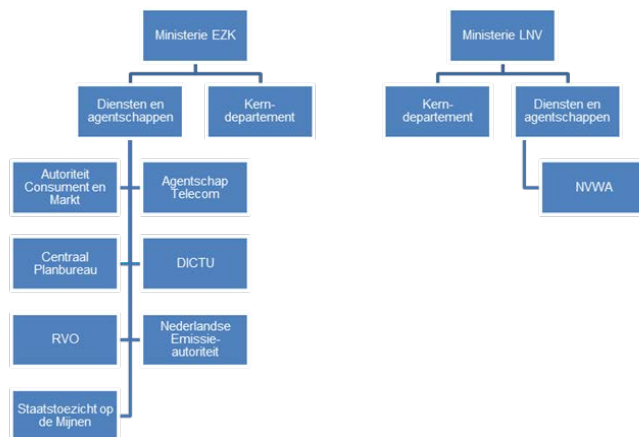
2. Afbakening

2.1. Organisatiegrenzen

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland is een organisatie die ruim 6.100 medewerkers telt, verdeeld over 7 vestigingen heeft besloten zich zelfstandig te laten certificeren op niveau 4 van de CO₂-Prestatieladder. Om te kunnen bepalen wat allemaal binnen de grenzen van de uitvoeringsdienst valt is er ten eerste een organisatorische grens vastgesteld. Deze terminologie wordt door het Handboek van de Stichting Klimaatvriendelijk Aanbesteden & Ondernemen (SKAO) gebruikt en bepaalt wat de afbakening is van een organisatie.

De grens is opgesteld volgens de eisen van het Greenhouse Gas Protocol, zoals beschreven in hoofdstuk 4 van het Handboek CO₂-Prestatieladder versie 3.1. Voor de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland is het niet mogelijk om de bepaling aan de hand van een Kamer van Koophandel-uittreksel te bepalen.

Om deze reden is besloten om de mate van zeggenschap over directies als uitgangspunt te nemen. Op deze wijze is er bepaald of RVO invloed kan uitoefenen op de betreffende directies en eventueel mee moeten worden genomen in de organisatiegrenzen. Tevens vindt u in dit document een overzicht van de directies en de bijbehorende structuur. Separaat is een boundary beschrijving opgesteld in de vorm van een Nota.

Figuur Organogram Ministerie EZK/LNV

De organisatie Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) bestaat uit de volgende directies.

- Algemene directie (*inclusief Interne Audit Dienst en Concernstaf, Personeel & Organisatie*):
- Directie Kernprocessen EU
- Directie Kernprocessen NL en Juridische Zaken
- Directie Nationale Programma's (*inclusief Netherlands Space Office*)
- Directie Internationale Programma's
- Directie Financiële Zaken, Informatiemanagement en Facilitaire Zaken
- Directie Klant, Advies en Informatie

Al deze onderdelen van RVO vallen binnen de organisatorische grens van RVO.

2.2. Wijziging organisatie

Sinds 1 juli 2020 is het Instituut Mijnbouwschade opgericht. Het IMG is een zelfstandig bestuursorgaan. Volgens de operationele zeggenschap methode die we voor het ministerie hebben gehanteerd vallen ZBO's buiten de scope van de CO₂-prestatieladder. Er zijn verder geen significante wijzigingen in de organisatie in de afgelopen periode.

2.3. CO₂-gunningsprojecten

Er is geen sprake van projecten met gunningvoordeel.

3. Berekeningsmethodiek

3.1. Actuele berekeningsmethodiek en conversiefactoren

Deze periodieke rapportage is tot stand gekomen op basis van het reglement van de CO₂-prestatieladder conform handboek 3.1 zoals gepubliceerd in juli 2020 door SKAO.

De emissiefactoren zijn vastgesteld op basis van de website CO₂-emissiefactoren.nl, waarbij de wijzigingslijst van SKAO als leidend wordt beschouwd.

3.2. Wijzigingen berekeningsmethodiek

Er zijn geen wijzigingen in de berekeningsmethodiek.

3.3. Uitsluitingen

Er zijn geen significante emissiebronnen niet meegenomen in de CO₂-voetafdruk.

3.4. Opname van CO₂

Er is geen sprake van opname van CO₂.

3.5. Biomassa

Er wordt binnen de organisatie geen gebruikgemaakt van biomassa.

3.6. Onzekerheden

Energie stroom	Brondata	Onzekerheden
Elektriciteitsverbruik panden	RIJKspanden via DBenergie(Dash board RVB) Overige datahuurpanden en specialties via opgave verhuurder BVO gegevens uit Huisvestingsplan maart 2021	Data over BVO is niet altijd 100% betrouwbaar. Door mutatie in afname gehuurde BVO's.
Elektriciteitsverbruik Data centra	Gebaseerd op opgave beheerder middels gebruiksrapportage	Niet zichtbaar te herleiden tot energie leverancier nota. Daarnaast is specifiek verbruik naar RVO (servers) nog nader te specificeren
Gasverbruik panden	RIJKspanden via DBenergie(Dash board RVB) Overige datahuurpanden en specialties via opgave verhuurder BVO gegevens uit Huisvestingsplan maart 2021	Data over BVO is niet altijd 100% betrouwbaar. Door mutatie in afname gehuurde BVO's.
(Stads)warmte	RIJKspanden via DBenergie(Dash board RVB) Overige datahuurpanden en specialties via opgave verhuurder BVO gegevens uit Huisvestingsplan maart 2021	Data over BVO is niet altijd 100% betrouwbaar. Door mutatie in afname gehuurde BVO's.

(Zakelijke) OV kilometers	SHUTTEL-rapportages decentraal per dienst. Taxi-ritten, huurauto's en internat. trein: via TEMrapportages uitgewerkt in dashboard EZK/LNV I Nationale taxiritten: FMHrapportage	SHUTTEL rapportages kunnen niet centraal opgevraagd worden. Hierdoor afhankelijkheid van diverse personen voor het opleveren van de gegevens. Rapportages Internat.trein niet optimaal: geen km's in genoemd waardoor handmatige berekening nodig is internat. huurauto's: idem maar ook arbeidsintensief en complex door aantal aannames en schattingen.
(Zakelijke) reizen privé-auto	Centraal voor alle diensten: InformatievoorzieningEZK-LNV@minezk.nl Via dashboard EZK/LNV	Geen onderscheid in zakelijke dienstreizen en woon-werkverkeer. Nu op basis van schatting per dienst.
Zakelijke vluchten	TEM rapportages alle diensten uit dashboard EZK/LNV I 2021: directe toegang tot VCK travel via Dashboard	Handmatig verdeling in korte, middellange en lange vluchten
Keten Afval	Bron gegevens zijn niet via een centraal systeem verkregen, maar via diverse kanalen(van afval verwerkers en CDV's).	Dit bemoeilijkt het controleren van de volledigheid van de stromen.
Keten ICT	In 2019 is men in gebruik zijnde apparaten op een andere manier gaan rapporteren.	De methode die voor 2019 werd gebruikt was niet geschikt om onderscheid te maken tussen nieuwe en bestaande apparatuur.
Keten Hybride werken	Wij hebben geen inzage in het energieverbruik of de afvalproductie bij de medewerkers thuis. Alleen de door RVO uitgegeven ICT middelen zijn bekend.	Privé verbruik cijfers medewerkers zijn niet inzichtelijk.

4. CO₂-emissies

4.1. CO₂-voetafdruk basisjaar

N.B. scope 1 en 2 incl. zakelijk verkeer.

In 2018 heeft RVO voor de eerste keer een footprint in kaart gebracht, waarna we in 2019 de footprint in gezamenlijkheid met de EZK/LNV community hebben bepaald.

Vanwege de samenwerking binnen de EZK/LNV community, waarbij alle organisatieonderdelen behoorde binnen de organisatorische grenzen van EZK/LNV gezamenlijk 2019 als referentiejaar hebben aangeduid, zal RVO dat voor de eigen certificering idem aanhouden als referentie, om zodoende ook mogelijke verwarring m.b.t. reductiepercentages te voorkomen.

De belangrijkste factoren die in 2019 zijn vastgesteld voor RVO:

- Elektriciteit
- Vliegreizen
- Verwarmen

Inmiddels zijn er in deze periode (2019) een aantal maatregelen geïmplementeerd die invloed zullen hebben op het elektriciteitsverbruik. Zoals:

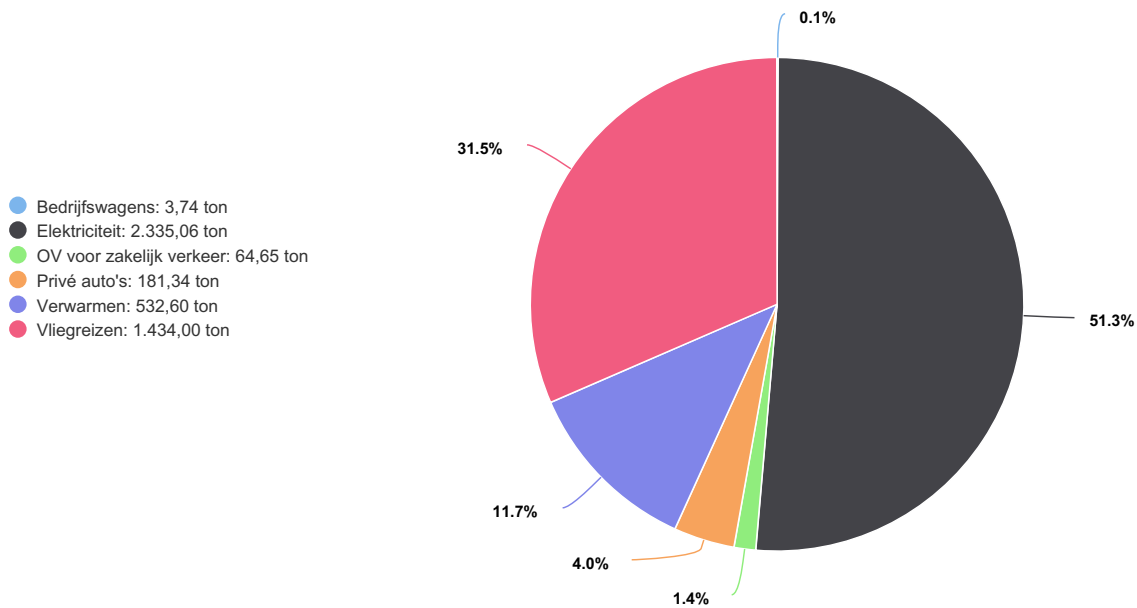
- Installatie van PV-panelen in Utrecht en Den Haag

- WKO-installatie Den Haag; heeft invloed om verwarmen, maar ook op mogelijk elektriciteitsverbruik omdat de installatie zelf ook energie verbruikt (mogelijk nivelleert dit in zomer en winterperiode).

De cijfers van het referentiejaar zijn in deze rapportage niet aangepast.

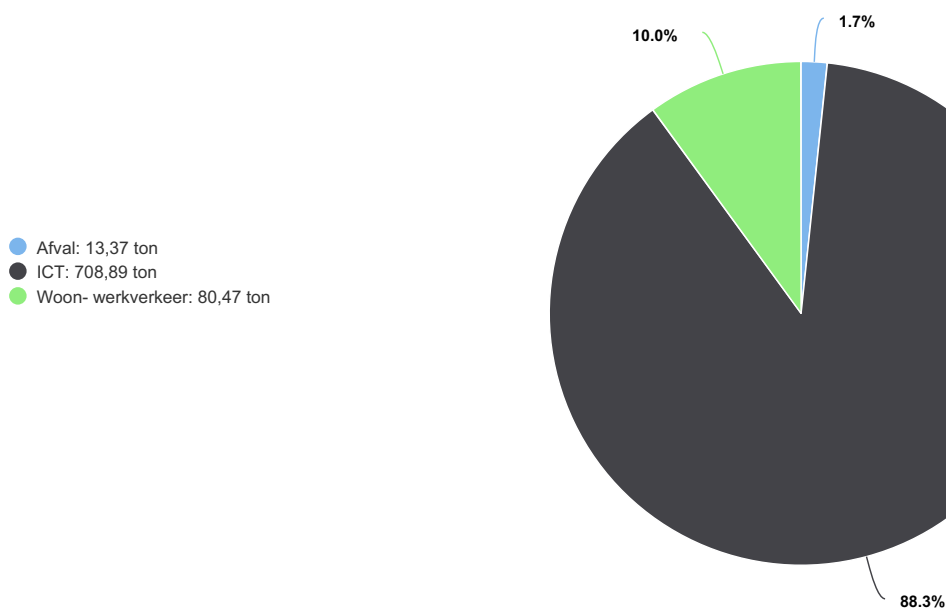
CO₂e scope 1 en 2 inclusief zakelijk verkeer (4.551 ton)

S1 2019

CO₂e scope 3 exclusief zakelijk verkeer (803 ton)

S1 2019

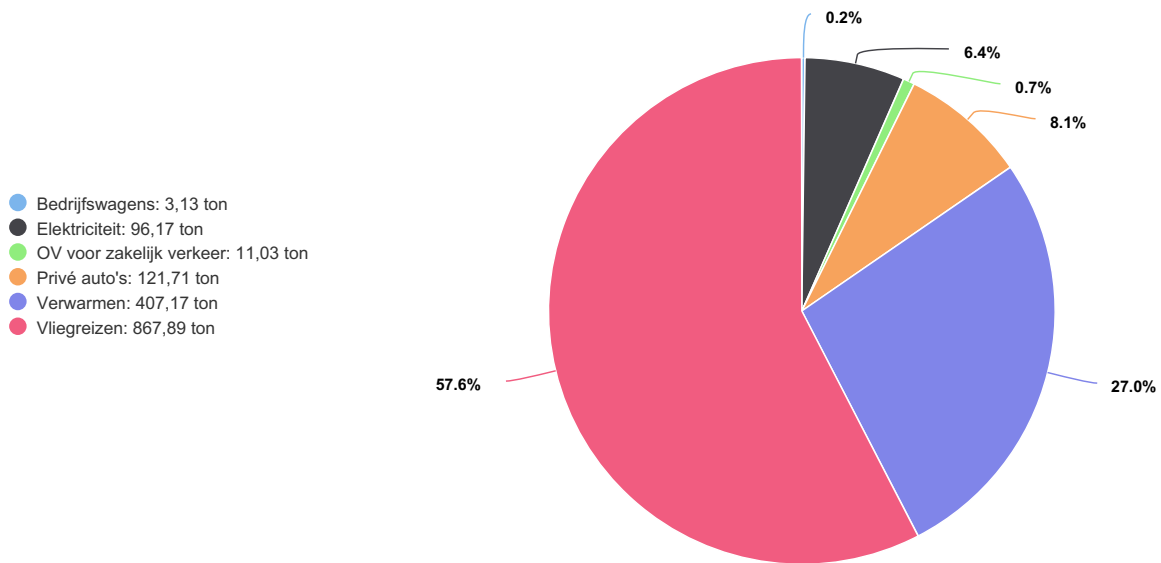

4.2. CO₂-voetafdruk rapportageperiode

N.B. scope 1 en 2 incl. zakelijk verkeer

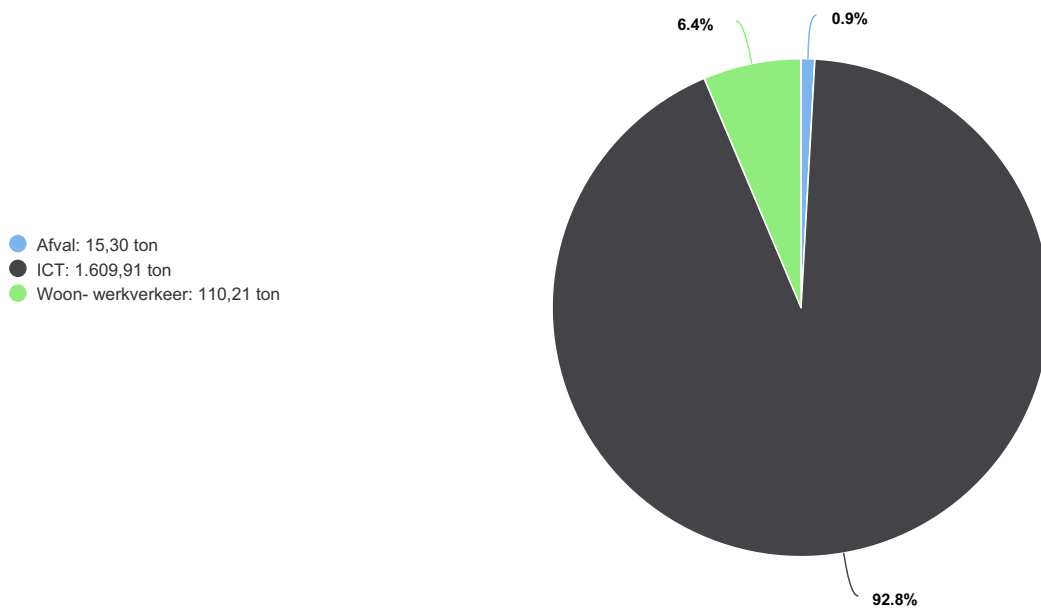
CO₂e scope 1 en 2 inclusief zakelijk verkeer (1.507 ton)

S1 2022

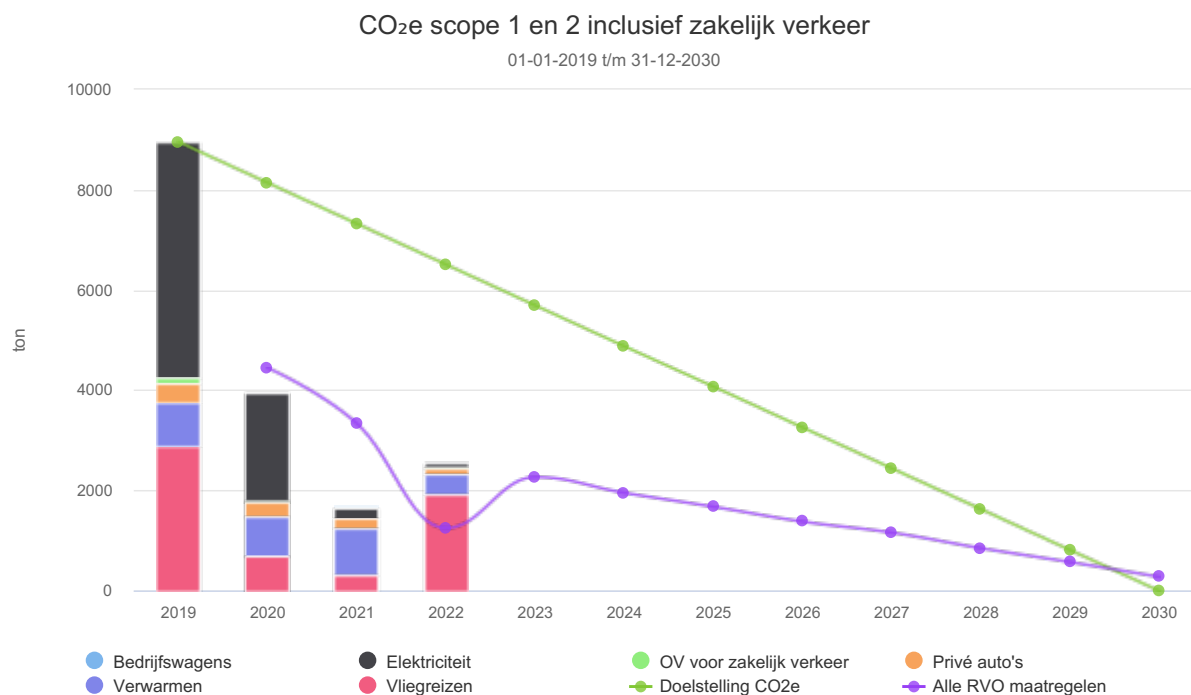
CO₂e scope 3 exclusief zakelijk verkeer (1.735 ton)

S1 2022

4.3. Trend over tijd per categorie

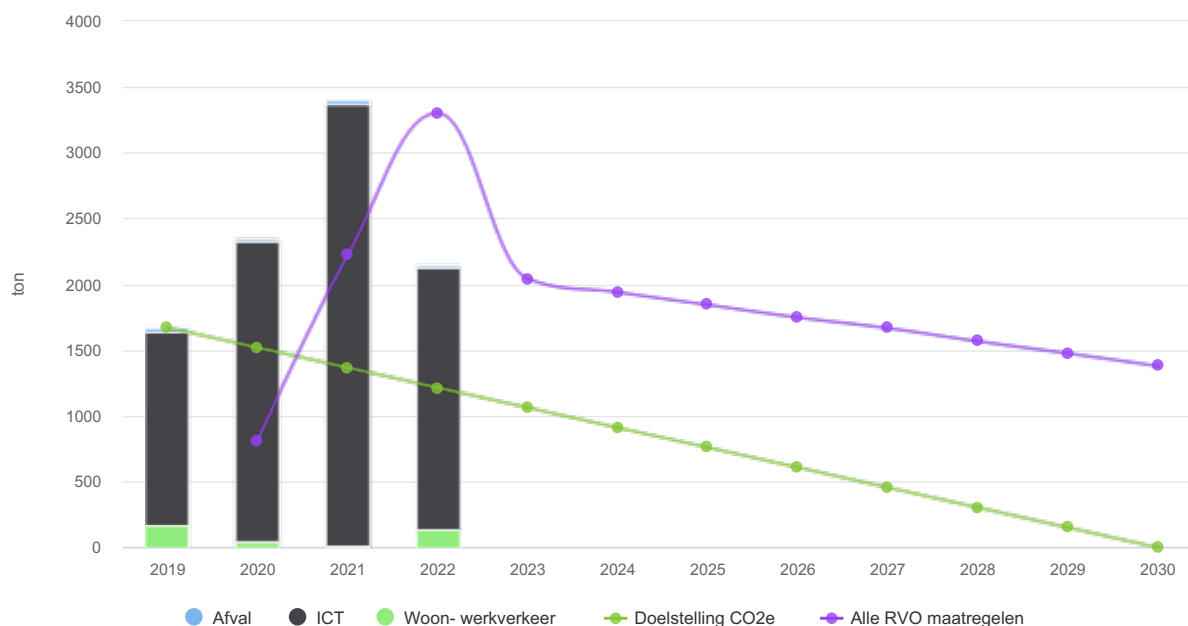
N.B. scope 1 en 2 incl. zakelijk verkeer

CO ₂ e scope 1 en 2 inclusief zakelijk verkeer (ton)	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Bedrijfswagens	7,49	6,76	9,59	3,13								
Elektriciteit	4.696,25	2.134,31	198,63	96,17								
OV voor zakelijk verkeer	131,40	39,95	7,44	28,94								
Privé auto's	362,68	289,84	200,68	121,71								
Verwarmen	889,30	798,36	926,92	407,17								
Vliegreizen	2.868,00	686,43	329,13	1.909,74								
Totaal	8.955,11	3.955,65	1.672,39	2.566,86								
Doelstelling CO ₂ e	8.955,11	8.140,20	7.325,28	6.510,37	5.695,45	4.880,54	4.074,58	3.259,66	2.444,75	1.629,83	814,92	0,00

CO₂e scope 3 exclusief zakelijk verkeer

01-01-2019 t/m 31-12-2030

CO ₂ e scope 3 exclusief zakelijk verkeer (ton)	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Afval	25,19	21,14	30,27	15,30								
ICT	1.479,25	2.282,20	3.365,13	1.997,87								
Woon-werkverkeer	163,84	47,79	8,81	131,01								
Totaal	1.668,28	2.351,12	3.404,21	2.144,17								
Doelstelling CO ₂ e	1.668,28	1.516,46	1.364,65	1.212,84	1.061,02	909,21	759,07	607,25	455,44	303,63	151,81	0,00

4.4. Doelstellingen

Op weg naar een klimaat neutrale bedrijfsvoering in 2030 en de ketenanalyses (Afval, ICT en Hybride werken) heeft RVO de volgende doelstellingen vastgesteld:

Bedrijfsvoering (scope 1 & 2 incl. zakelijke dienstreizen)

1. In 2020 is het wagenpark 20% zero-emissie, in 2028 100%.
2. Voor zakelijke reizen (incl. woon-werkverkeer) in 2030 50% CO₂-reductie t.o.v. 2016.
3. Elektriciteit 100% hernieuwbaar in 2030.
4. Gemiddeld 2% energiebesparing per jaar voor de rijksgebouwen.
5. Gasverbruik van alle rijksgebouwen met 30% afgenomen ten opzichte van 2019 en voor minimaal 50% afkomstig van hernieuwbare bronnen

Ketens (scope 3)

1. Afval, 60% CO₂-reductie in 2025 ten opzichte van 2019
2. ICT, 10% CO₂-reductie in 2025 met betrekking tot de winning, productie en afvalverwerking van hardware 100% CO₂-reductie wat betreft het energiegebruik van datacentra (vergroening)
3. Hybride werken, 5% CO₂-reductie in 2024 t.o.v. 2019 van de Scope 3 emissies veroorzaakt door woon-werkverkeer en het aanvullend energiegebruik in de huizen van RVO medewerkers als gevolg van 40% thuiswerken (gemiddeld 2 uit 5 dagen).

RVO wil de eigen CO₂-uitstoot blijvend verminderen in de bedrijfsvoering maar ook in de ketens, bijvoorbeeld door duurzamer te reizen, het wagenpark verder te elektrificeren en het aandeel hernieuwbare energie verder te vergroten. Daarnaast samen met ketenpartners maatregelen nemen in de keten om ook die verder te verduurzamen.

Doelstelling CO2e Groep RVO

Voor jaar	Referentiejaar	Effect
2020	2019	-9,1%
2021	2019	-18,2%
2022	2019	-27,3%
2023	2019	-36,4%
2024	2019	-45,5%
2025	2019	-54,5%
2026	2019	-63,6%
2027	2019	-72,7%
2028	2019	-81,8%
2029	2019	-90,9%
2030	2019	-100%

4.5. Voortgang reductiemaatregelen

De CO₂-footprint van RVO van het eerste half jaar 2022 is 2.208 ton CO₂

Voor de CO₂-footprint geldt dat de meeste CO₂-uitstoot veroorzaakt wordt door elektriciteit, verwarmen en vliegreizen. Voor 2022 is het afwachten hoe de uitstoot zich gaat ontwikkelen na de coronacrisis. Vooral in combinatie met het thuiswerken en het toenemen van de reis bewegingen zorgen voor een toenemende uitstoot van 23% ten opzichte van 2021. De totale CO₂-uitstoot is wel afgenomen ten opzichte van het basisjaar 2019 (pre-corona), met 31%. De uitstoot van ICT voor 2019 is echter niet compleet. Het is nog niet mogelijk gebleken te achterhalen welke apparatuur die dat jaar in gebruik was nieuw was aangeschaft.

Het duurzaamheidsdashboard wat wij samen met EZK ontwikkelen zal helpen om de managementinformatie te verschaffen die nodig is om te kunnen (bij) sturen op de afgesproken doelstellingen. Naast de reguliere data verzameling die wij uitvoeren en verwerken in Smartrackers. De voortgang zal per doelstelling worden toegelicht.

4.6. Reductiedoelstelling wagenpark zero-emissie

RVO beschikt in 2022 niet over een eigen wagenpark aan de doelstelling voor 2028 100% zero emissie wordt voldaan.

4.7. Reductiedoelstelling zakelijke mobiliteit woon-werkverkeer

Voor zakelijke reizen (incl. woon-werkverkeer) is in het manifest afgesproken om in 2030 50% CO₂-reductie t.o.v. 2016 te hebben gerealiseerd.

Reductiepad en maatregelen

De locaties van RVO zijn goed bereikbaar middels OV alleen het kantoor in Assen vormt hierin een uitzondering. Medewerkers RIJK worden gestimuleerd om met OV te reizen en ontvangen hiervoor een Shuttlekaart die ze hierin faciliteert.

Maatregelen

Het woon-werkverkeer met de privéauto is door de coronapandemie structureel behoorlijk afgenomen maar loopt nu weer op. Daarin tegen nemen ook de woon-werkverkeer kilometers die worden gefietst toe..

Dienstreizen gemaakt met de privéauto

De afgelopen 2 kwartalen werden er gemiddeld bijna net zoveel dienstreizen met privé auto gemaakt t.o.v. 2019. Dit neemt toe ondanks het beleid binnen het RIJK is te kiezen voor OV. Deze ontwikkeling zal nader worden onderzocht mede in relatie tot het hybride werken.

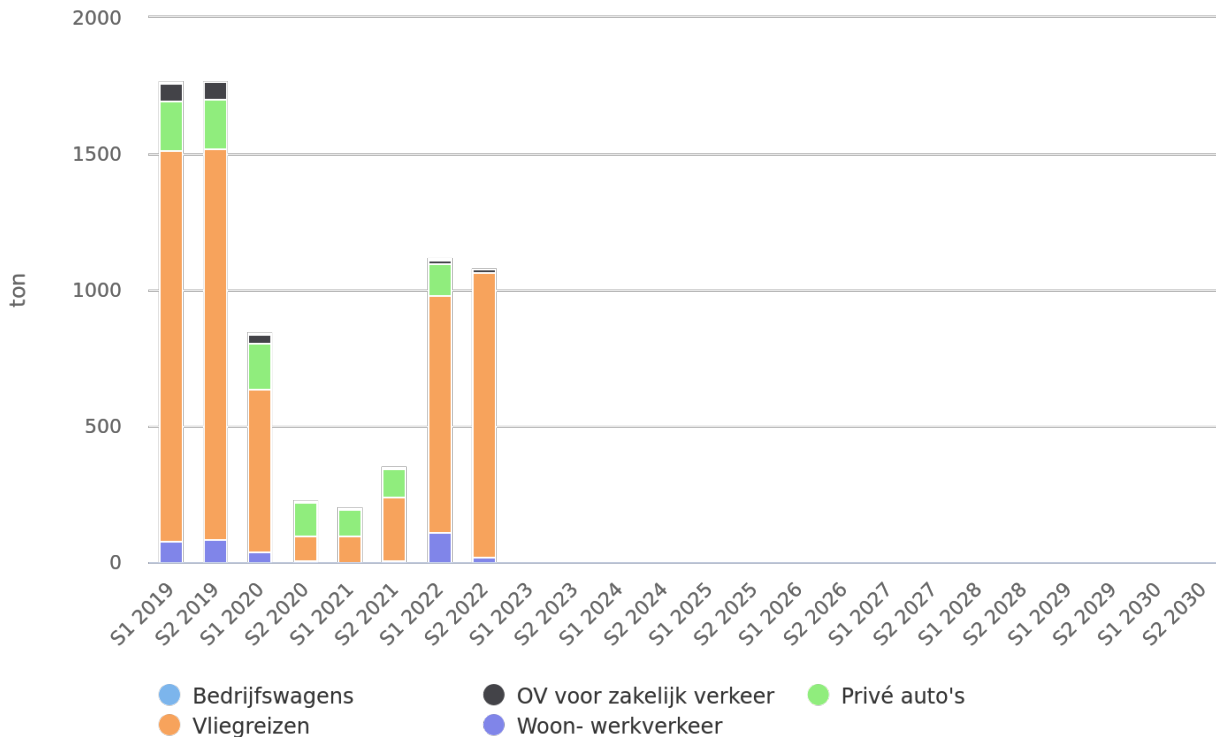
Organisatie	Aantal km. t/m 3e kwartaal	Percentage t.o.v. 2019
RVO	1.456.438	129%

(bron; Nota BO, Stand van zaken structureel minder vliegen EZK en LNV en overzicht overige zakelijke mobiliteit, dd. 24-11-2022)

Via de CAO onderhandelingen loopt sinds september 2021 een pilot om, onder bepaalde voorwaarden en condities, via het IKB budget een leasefiets (elektrische fiets of speed pedelec) aan te schaffen voor woon werkverkeer en zakelijke afspraken. Sinds september 2021 hebben 150 RVO-ers hier gebruik van gemaakt en hierdoor nemen de fietskilometers toe.

CO₂ emissie zakelijk reizen en woon- werkverkeer

01-01-2019 t/m 31-12-2030

4.8. vliegreizen

Het Rijksbrede reisbeleid is niet voldoende om de benodigde CO₂-reductiedoestelling van 2030 te behalen op zakelijk vervoer voor RVO. Voor het structureel verminderen van vliegreizen heeft RVO een ambitie en bijbehorend afwegingskader vastgesteld in de vorm van een checklist. Deze aanvullende ambitie en het afwegingskader zijn in 2021 door de Bestuursraad goedgekeurd. De ambitie is om in 2030 25% minder uit te stoten als gevolg van vliegen dan in 2019.

Dat betekent dat we na corona aan de slag moeten om te zorgen dat het vliegverkeer niet naar de oude hoogte stijgt en we het positieve klimaateffect zo veel mogelijk vast te moeten houden. In het duurzaamheidsdashboard is de KPI vliegen opgenomen. Dit zorgt voor de benodigde managementinformatie zodat we kunnen sturen op de doelstelling.

Het vliegen is weer op gang gekomen, dus is het een goed moment om gebruik te maken van ervaringen met bijvoorbeeld digitale alternatieven en de inzet van lokale collega's waar dit mogelijk is. Daarnaast is het nu mogelijk te bepalen hoeveel reductie nodig en mogelijk is t.o.v. 2019.

Reductiepad en maatregelen

De belangrijkste doelen voor 2022 zijn voor RVO minder en bewuster vliegen stimuleren onder RVO-medewerkers. De CO₂-Checklist Vliegreizen helpt RVO om bewuste keuzes te maken.

Samen met managers en andere medewerkers van Internationale Programma's is in 2021 checklist opgesteld met alternatieven om niet of minder te hoeven vliegen en om duurzamer te vliegen, bijvoorbeeld door te kiezen voor economy class of een directe vlucht. Deze CO₂-Checklist Vliegreizen is door RVO geadopteerd als tool voor medewerkers om de juiste afwegingen te maken bij een dienstreis.

Maatregelen Vliegreizen

Bestaande maatregelen die nu al toegepast zijn:

Checklist vliegen

De checklist vliegen is tegelijk met het besluit om structureel minder te vliegen breed gecommuniceerd.

In algemene zin vallen de vluchten onder de 700 km op. Vanuit het reisbeleid Rijk[1] is de afspraak dat korte vluchten in principe niet mogen, tenzij er bijzondere redenen aan ten grondslag liggen, zoals bijv. zeer slechte bereikbaarheid met OV.

[1] In de CAO Rijk (II) is afgesproken dat reizen van minder dan 8 uur met de trein moet worden gedaan; datzelfde geldt als een treinreis minder dan 1,5 keer de reistijd kost van een vliegreis

CO₂-Compensatie vliegreizen

Als Rijk zijn we aangesloten bij het SAF (Sustainable Aviation Fuel) programma van KLM. Daarmee kopen we op alle KLM-vluchten deze brandstof in. Dit gaat via een verrekening achteraf. Dit geldt dus ook voor onze KLM vluchten (ca. 75% van de vluchten). SAF heeft minder CO₂-uitstoot dan reguliere brandstof, maar kan niet volledig worden gerekend als compensatie. Daarnaast is vanuit klimaatbeleid vooral het doel om te reduceren in plaats van compenseren. Binnen de directie klimaat wordt op dit moment een beleidslijn ontwikkeld ten aanzien van CO₂-compensatie bij vliegen. Deze beleidslijn gaat volgend jaar meer inzicht geven in hoeveel we überhaupt willen compenseren en op welke wijze.

SAF programma: investeren in duurzamere kerosine voor elke vliegreis met een maatschappij die investeert in duurzamere kerosine, zoals KLM, investeert het Rijk in het Sustainable Aviation Fuel (SAF) programma.

Groei of krimp van een organisatieonderdeel i.r.t. CO₂-reductiedoelen

RVO is de afgelopen periode gegroeid. Net zoals een aantal andere dienstonderdelen. V.w.b. de groei of krimp van een organisatieonderdeel; het klimaatakkoord houdt daar geen rekening mee. De doelen zijn gerelateerd aan een absoluut getal uit 2016. Dus als RVO of een ander organisatieonderdeel groeit, dan betekent dit dat er uiteindelijk percentageel meer CO₂ bespaart moet worden om aan de doelstelling te kunnen voldoen.

Standaard CO₂ compenseren

Elke vliegreis wordt gecompenseerd door de Climate Neutral Group. Dit geldt binnen de CO₂-Prestatieladder *niet* mee als CO₂-reductie.

Aanbesteden nieuw boekingsysteem (Travelpoint)

Vanaf 2023 zal Travelpoint het huidige boekingsysteem (3W) en de travelagent (VCK) gaan vervangen. In de aanbesteding is, op basis van input vanuit verschillende ministeries en RVO, een lijst met duurzaamheidseisen en -wensen opgenomen om:

- 1) de keuze voor duurzamere reisopties te stimuleren
- 2) reisdata beter te kunnen monitoren.

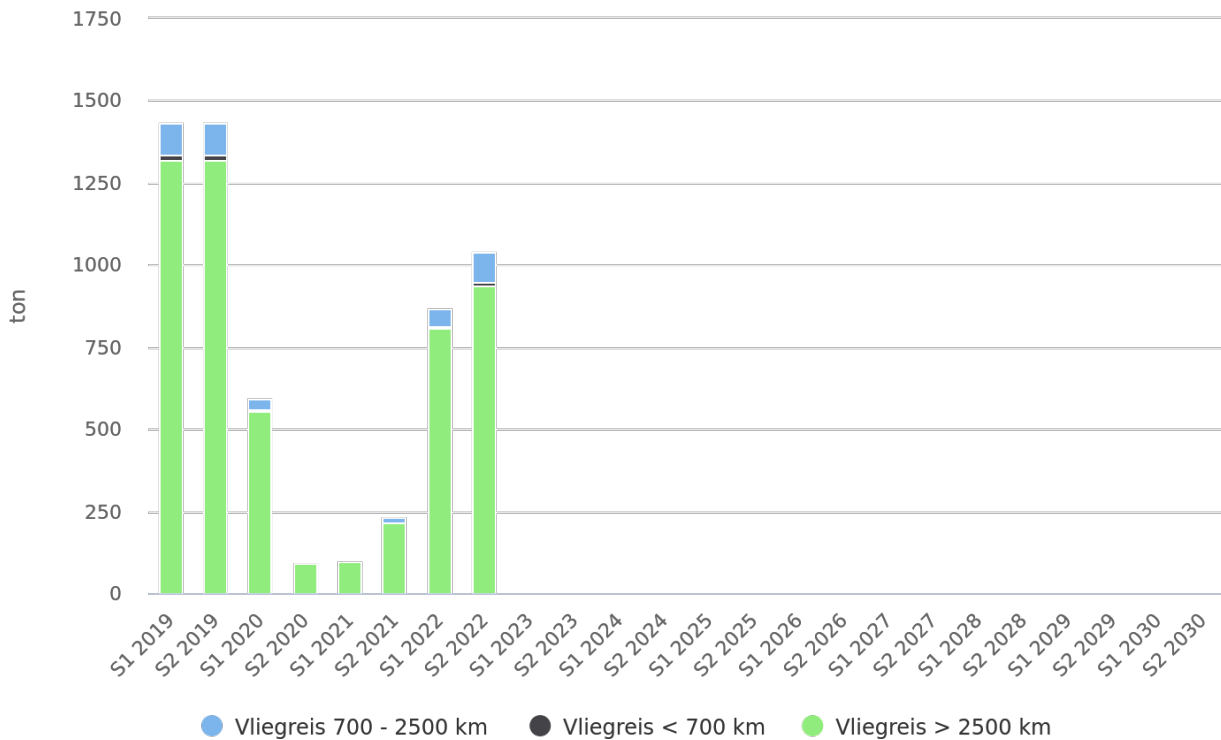
Communicatie/campagne

In 2022 heeft RVO de CO₂-Checklist Vliegreizen onder de aandacht gebracht, met name binnen de teams van Internationale Programma's zijn de managers (CBI, PSD apps, MV E&K en Maatschappelijke vraagstukken) bevraagd op het gebruik en de kennis van de checklist.

Begin 2023 zal met Directeur IP en de managers een meeting worden georganiseerd om best practices te delen en ook de verschillen tussen teams aan te kaarten in gebruik van de checklist.

CO₂ emissie vliegtreizen

01-01-2019 t/m 31-12-2030

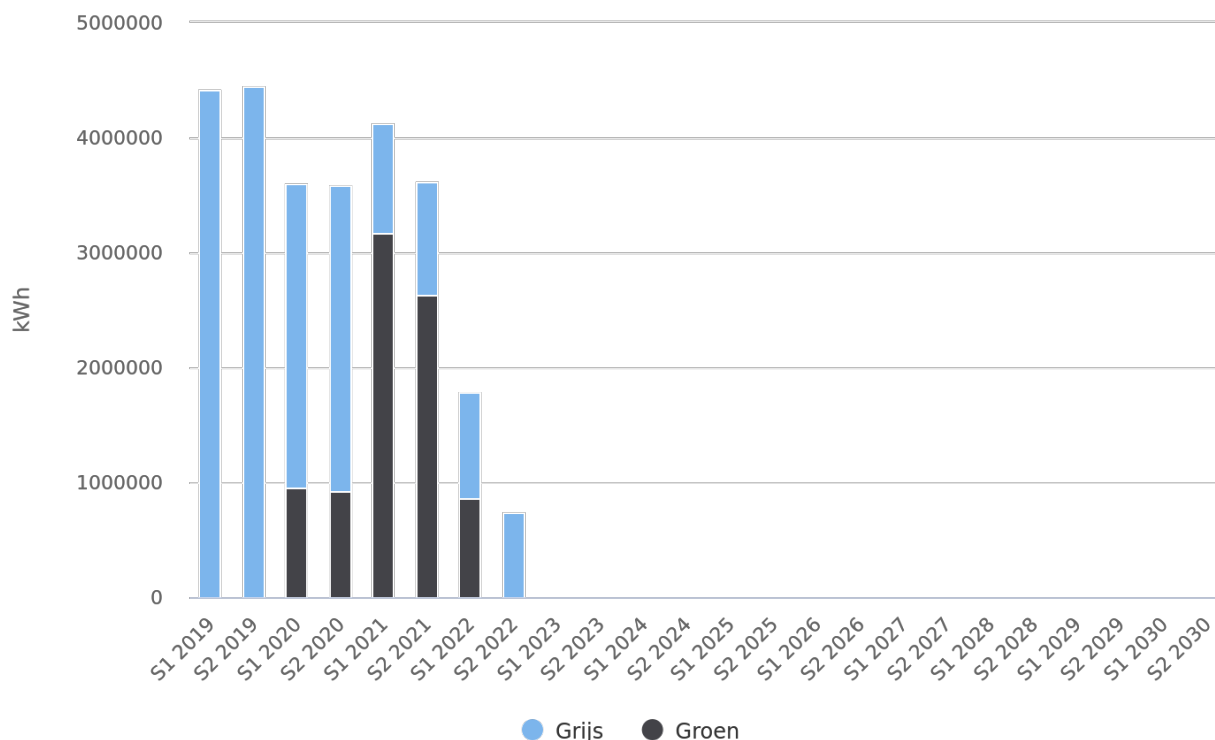
4.9. Reductiedoelstelling Elektriciteit 100% hernieuwbaar in 2030

De CO₂-uitstoot als gevolg van het elektriciteitsverbruik is in 2020 en 2021 enorm gedaald als gevolg van een uitgevoerde maatregel elektriciteit te vergroenen van panden van RVO middels GVO's via RVB bij RIJKs locaties en voor huurpanden Specialties (Locatie CC Den Haag) door verhuurder. Dit heeft voor een daling van 95% gezorgd in (S1) 2022 t.o.v. 2019. Op dit moment is 94% van het elektriciteitsverbruik van RVO hernieuwbaar. Het verder vergroenen van de grijze stroom is nog niet geregeld voor het huurpand Schepersmaat(Nam gebouw)(Assen).

Reductiepad en maatregelen

Totaal elektriciteitsverbruik (kWh)

01-01-2019 t/m 31-12-2030

4.10. Reductiedoelstelling Gemiddeld 2% energiebesparing per jaar voor de rijksgebouwen

Het gasverbruik van onze huisvesting heeft nog meer potentie voor verdere CO₂-reductie. Bij energieverbruik van de panden moet hierbij onderscheid gemaakt worden tussen het elektriciteitsgebruik en maatregelen gericht op verwarming (gas en warmte). De panden zijn niet in eigendom van RVO. Daarom hebben we als RVO een beperkte invloed op het terugdringen van het verbruik als gebruiker op de installaties die in de gebouwen worden gebruikt.

De primaire verantwoordelijkheid ligt bij het Rijksvastgoedbedrijf (RVB). Het Rijksvastgoedbedrijf heeft de monitoring van het energieverbruik een energieanalyse gemaakt. Met deze energieanalyses is bekeken welke besparingen op pandniveau te behalen zijn. Voor de daadwerkelijke uitvoering van deze maatregelen zijn wij als RVO afhankelijk van RVB(Route kaart 3.0).

Als gebruiker hebben we echter wel invloed op het energieverbruik in de gebouwen op de temperatuurstelling op de afdelingen, inrichting en gebruik van de gebouwen. Door middel van campagnes, intranetberichten, stickers op de ramen en informatiekaartjes werken we aan bewustwording en aandacht voor zuinig gebruik. Denk bijvoorbeeld aan het juist gebruiken van klimaatinstallaties, het sluiten van deuren, en het effect van het openen van ramen op het functioneren van de klimaatbeheersing.

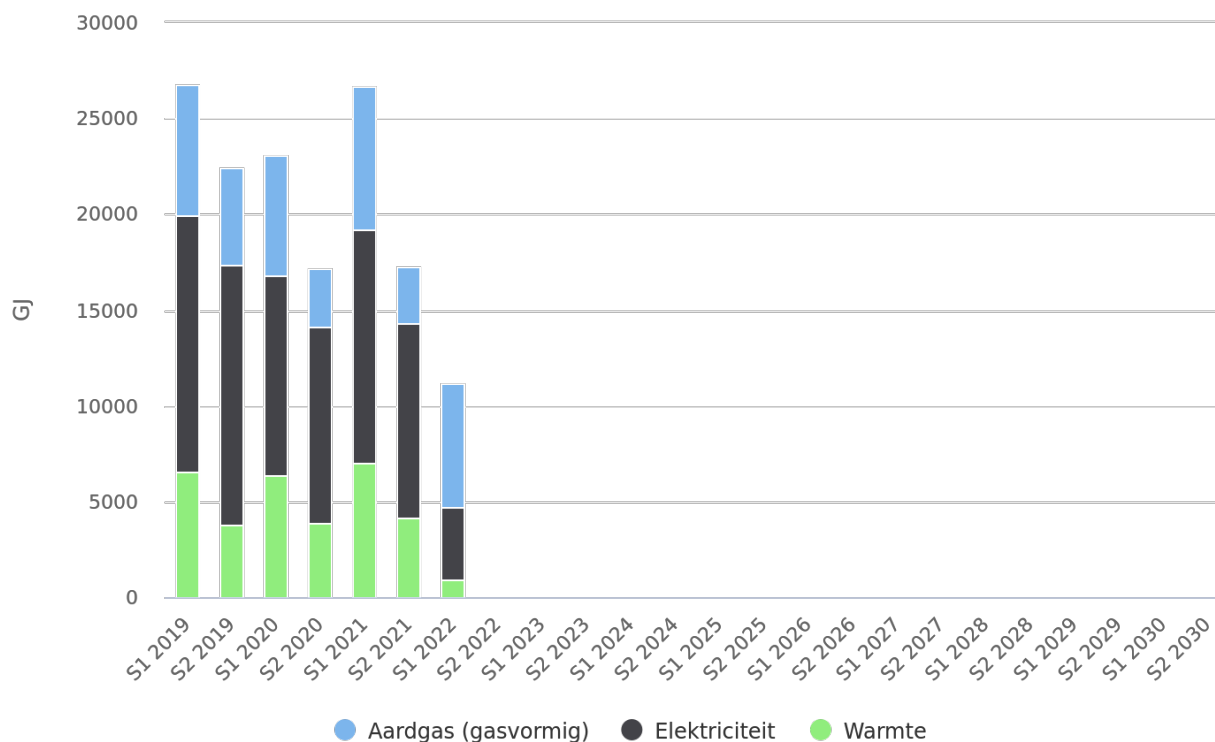
Voor de overige huurpanden is er ook een inventarisatie gemaakt van de mogelijkheden. Hier is de verhuurder verantwoordelijk en zijn wij al gebruiker indirect betrokken. Door gebruik en inrichting van het pand voor zover dat mogelijk is.

Reductiepad en maatregelen

Hier resultaten voor energie verbruik afname electra en warmte. Gas hier onder.

Energieverbruik

01-01-2019 t/m 31-12-2030

4.11. Reductiedoelstelling Gasverbruik van alle rijksgebouwen met 30% afgenomen ten opzichte van 2019 en voor minimaal 50% afkomstig van hernieuwbare bronnen.

Voor de vastgoedportefeuilles van het Rijk vormen routekaarten de basis voor het verduurzamen van de rijksgebouwen ook een deel van de panden van RVO vallen hieronder. Voor onze gebouwen in de portefeuille is een routekaart beschikbaar (locatie Assen, Zwolle, Utrecht (Nijenoord) en Roermond).

Voor panden die niet onder de vastgoedportefeuille vallen van het Rijk zogenaamde "Specialties", deze panden vallen niet onder de routekaart van het Rijk. Verantwoordelijkheid ligt bij beheerder/eigenaar (locatie Den Haag en Utrecht (Graadt van Roggenweg)). Ook hier lopen verduurzamingsplannen. Voor de locatie Den Haag streeft de eigenaar er naar om pand "Paris Proof" te maken.

Binnen de aanpak van de routekaarten wordt energie bespaard door zoveel mogelijk te verduurzamen op natuurlijke momenten. Bij grootschalige renovaties worden de panden direct verbouwd naar de einddoelen van 2050, minimaal label A++ en zo mogelijk energieneutraal. De panden worden dan optimaal geïsoleerd, gaan van het aardgas af, en maximaal voorzien van PV-panelen. Op dit moment hebben de rijkskantoren al gemiddeld label A.

Voor de panden van RVO zijn er twee panden met een hoog energielabel. Het gaat om de locaties in Assen (label G) en Zwolle (label D). Voor beide locaties zijn nieuwbouw en verbouwingsplannen in (voor)bereiding. Bovengenoemde maatregelen worden hier bij de planvorming en uitwerking meegenomen. Uitzondering is de tijdelijke locatie in Assen die beschikt over een label G. Hier zijn door bouweneigenaar geen verduurzaming maatregelen gepland anders dan wettelijk vereist.

Tussen de grote renovatiemomenten worden maatregelen genomen, bij voorkeur aansluitend op het reguliere onderhoud en wordt gezorgd dat de erkende maatregelen die zich snel terugverdienen worden genomen. Dit betreft o.a. led-verlichting, extra dakisolatie, zonnepanelen, zonneboilers en het vervangen van ventilatoren.

Daarnaast zetten we in op goed energiemangement, zodat onze panden zich ook energiezuinig gedragen zoals ze zijn ontworpen. We zorgen voor alternatieven voor aardgas in onze panden, zoals WKO (warmte-koudeopslag).

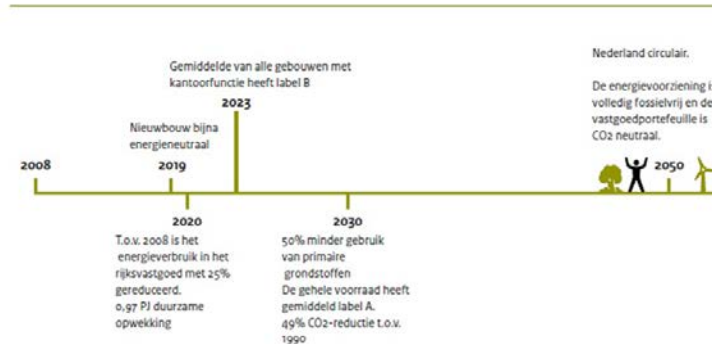
Dit doet RVB niet alleen per pand, maar ze zetten ook in op gebiedsaanpakken, waarbij we bijvoorbeeld meerdere panden op WKO's kunnen aansluiten of bijdragen aan de businesscase voor onder andere geothermie. Dit doen we samen met anderen ook in Den Haag waar wij een locatie huren.

Het Rijksvastgoedbedrijf is onder andere verantwoordelijk voor het beheer van de rijkskantoren (Routekaart RIJK). De ingrepen die zij uitvoeren, zoals nieuwbouw, aanhuur, verbouwingen, onderhoud en sloop zijn momenten die leiden tot het verduurzamen van gebouwen en hiermee tot het verduurzamen van de kantorenportefeuille.

Zij richten zich primair op de energie in het gebouw (verwarming, verlichting en installaties) en het materiaalgebruik als gevolg van vastgoed ingrepen. Ook helpen ze klanten en gebruikers te sturen op het gehele energieverbruik en gebruiksgelinkte energie.

Het Rijksvastgoedbedrijf hanteert onderstaande tijdlijn als overzicht van de duurzaamheidsdoelen tot 2050. Ze nemen duurzaamheidsmaatregelen op natuurlijke momenten, waarmee we zoveel mogelijk op portefeuilleniveau aan de doelen voldoen.

Bij renovatie staan de einddoelen centraal. We renoveren ons vastgoed gemiddeld eens per 30 jaar. Daarom komt elk gebouw tot 2050 naar verwachting nog maar een keer grootschalig aan de beurt. Dat moment moeten we dus zo goed mogelijk benutten om de einddoelen te halen.

RVB maakt een planning en realiseert de maatregelen op een natuurlijk moment wanneer het financieel en technisch mogelijk is. Er vindt een afweging plaats bij het opstellen van een Meerjaren Onderhouds- en Investeringsprogramma (MOIP).

Wetgeving en ambities RVB:

A. Wettelijke basis: (aanstaande) Wettelijke regelgeving die voor iedereen geldt:

- Minimaal energielabel C in 2023 voor kantoren;
- Activiteitenbesluit maatregelen die zich binnen 5 jaar terugverdienen;
- Voldoen aan bouwvergunning bij verbouw;
- BENG-regels bij nieuwbouw (per 1-1-2019 voor vastgoed van en voor overheidsinstanties).

B. Bovenwettelijke rijksambities; met verwijzing naar RVB ambities op eigen website is het onderstaande uitvraagbaar en/of onderhandelbaar maar niet afdwingbaar bij verhuurder.

- MVI eisen voor huur en aankoop uit het milieucriteriadocument (zie www.pianoo.nl);
- Monitoren van het energiegebruik door een slimme hoofdmeter en submeters op de gebouwgebonden installaties verbonden aan een EBS. Jaarlijkse rapportage aan het RVB door verhuurder;
- Verhuurder wordt aangemerkt als drijver van een inrichting (eigenaar van een gebouw) en neemt conform de demarcatielijst uit de huurovereenkomst alle gebouwgebonden energiebesparende maatregelen met een terugverdientijd van 5 jaar of minder;
- Verhuurder levert jaarlijks een duurzame exploitatierapportage aan met, onder andere, een gebouwspaspoort;
- Verhuurder sloop conform BRL SVMS-007;
- Nieuwe vloerbedekking, scheidingswanden en plafondplaten zijn van ten minste 30% non virgin-materiaal en worden 100% demontabel aangebracht.

Wettelijk eisen RVO (*Energiebesparingsplicht*)

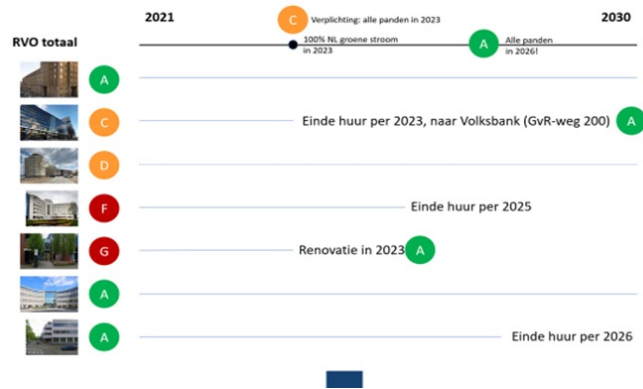
Per 1 december 2023 gaat de volgende ronde Informatieplicht energiebesparing in. Vanaf die datum gelden alle geactualiseerde maatregelenlijsten energiebesparing. Dat zijn erkende maatregelen met een terugverdientijd van vijf jaar of minder. Met deelname aan de routekaartenaanpak kan van deze termijnen worden afgeweken en geldt een uiterste datum van 2027.

Voorwaarde daarbij is wel dat uiteindelijk de verduurzaming van het rijksvastgoed verder gaat dan wettelijk vereist is: het moet een bovenwettelijke aanpak worden. Dit zal gelden voor onze locaties in Assen en Zwolle.

Na indiening van de rapportages in het kader van de informatieplicht kan eind 2023 een nieuw overzicht gegenereerd worden over de mate van implementatie van energiebesparende maatregelen binnen het rijksvastgoed. De relevante maatregelen die gelden voor RVO-locaties zullen tevens worden opgenomen in de (SKAO)maatregelenlijst van RVO. Daarnaast zullen we ook uitvraag doen naar de niet RIJKs locaties bij gebouweneigenaar.

Voor elektriciteitsbesparing wordt onnodige aanlichting uitgezet, en onderzocht wordt of we de verlichting van onze gebouwen uit kunnen zetten, zonder dat dit leidt tot onveilige donkere plekken in de stad, en waar energimanagement van gebouwen nog beter kan. Doorlopend proces.

Onderstaande plaatje toont stand van zaken voor de kantoren van RVO specifiek:

Let wel: Voor de locatie Assen en Zwolle zijn renovatie en her/nieuwbouw plannen in vergevorderd stadium.

De genoemde wettelijke eisen en ambitie zijn hierin meegenomen. Bij realisatie kunnen de besparingen in beeld worden gebracht en vertaalt worden naar de energie labels en nieuwe energieprestaties van onze kantoren. Gewenste niveau is nog niet bereikt maar er worden plannen en stappen gemaakt.

Daarnaast zal de Rijksoverheid per direct een reductie van 15% op het gasverbruik moeten realiseren in de periode van 1 augustus 2022 tot en met 31 maart 2023. Samen met de Concern Dienstverleners zijn wij als RVO van start gegaan om onderstaande maatregelen om het gasverbruik van het RIJK met 15% te reduceren (mede in kader van de actie “De knop moet om”) te implementeren.

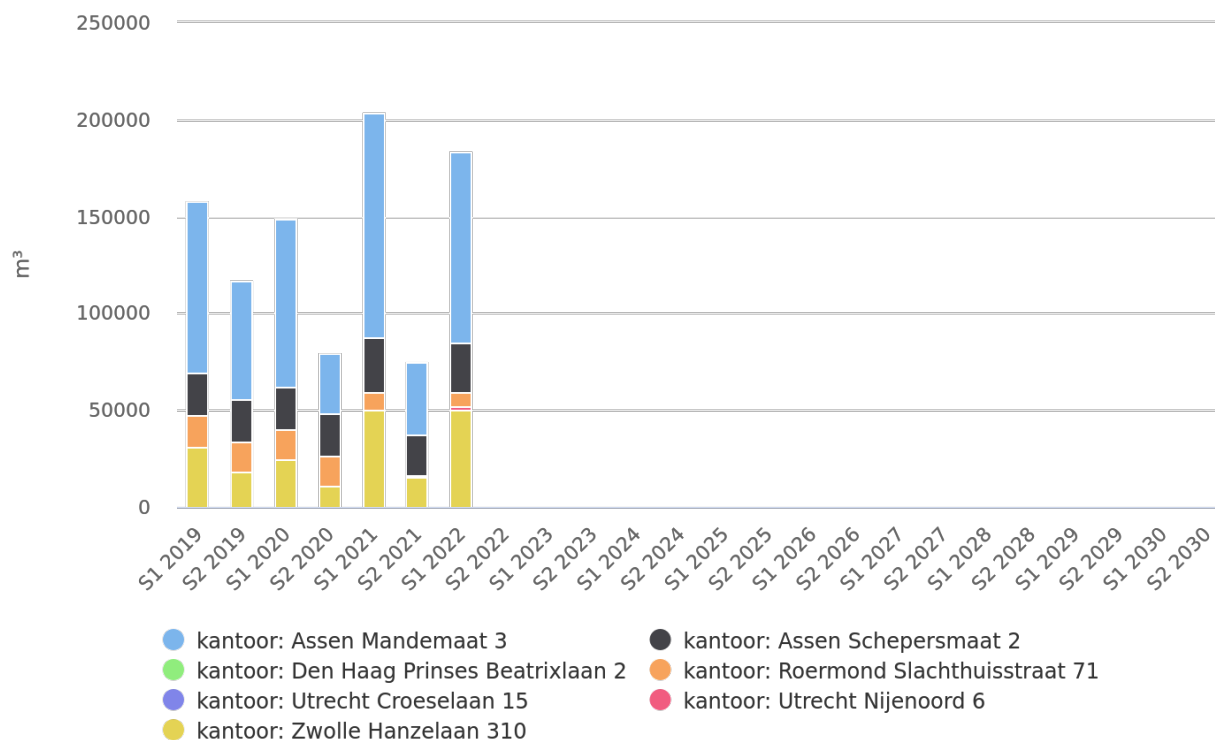
DGDOO heeft met de concerndienstverleners een lijst met beoogde maatregelen opgesteld (doel 15% gasreductie tov. het gemiddelde gasverbruik van de afgelopen vijf jaar) te realiseren:

- Voortzetting – 2 graden omlaag naar minimaal 19 graden verwarming in de Rijkskantoren: Toelichting; Deze opdracht is bijna afgerond en uitgevoerd voor alle kantoren, tenzij dit installatietechnisch niet mogelijk was. Zou oorspronkelijk alleen voor 2022 gelden. Voortzetten levert een extra reductie op. Verwachte reductie: 7%
- Technische maatregelen in panden:
- Toelichting; Nalopen en aanpassen van instellingen van installaties. Verkorten van kloktijden, onderzoek en actie bij onverwacht veel energieverbruik van panden met goede energie labels. Mogelijk uitzetten van verwarming in parkeergarages.
- Verwachte reductie: 1-3% voor de gehele portefeuille. Mogelijk 10% bij individuele panden.
- Gedragsmaatregelen in panden:
- Toelichting; Voorkomen dat warmte of energieverbruik weglekt door beter gedrag van gebruikers te stimuleren of daarop te sturen. Sluiten van ramen, deuren, uitzetten van ongebruikte installaties. Communicatie naar de medewerkers.
- Verwachte reductie: 1-3% voor de gehele portefeuille
- Sluiten van panden op vrijdagen en rond kerstvakantie periode:
- Toelichting; Een dagsluiting aansluitend aan het weekend waarbij het pand eerder of langer blijft in de ‘weekend’ instelling voor verwarming (en verlichting),
- Verwachte reductie: 1-3% voor kleinere panden, tot 6,5% voor grotere panden over het hele stookseizoen.
- Partieel sluiten van panden:
- Toelichting; Slechts toepasbaar bij beperkt aantal panden, die verwarmen in zones, bijvoorbeeld bij een aparte vleugel.
- Verwachte reductie: Heeft nader onderzoek nodig, maar bij geschikte panden een maatregel met potentie, met name als maatregel voor de gehele winter of koudste maanden.

Reductiepad en maatregelen

Aardgasverbruik

01-01-2019 t/m 31-12-2030

4.12. Reductiedoelstelling Afval (Scope 3)

Op basis van de verzamelde data in deze ketenanalyse kan geconcludeerd worden dat de doelstelling vanuit EZK & LNV om in 2020 maximaal 35% van het restafval om te zetten naar energie en warmte nog niet behaald en ambitieus is gezien vanuit de scope van RVO.

Hierbij heeft RVO de volgende doelstelling geformuleerd:

- **60% CO₂-reductie in 2025 ten opzichte van 2019**

Toelichting bij de doelstelling:

- Minder afval
- Om de doelstelling te kunnen behalen zal het nodig zijn om tot 2025 de totale hoeveelheid vrijkomend afval met 50% te reduceren, wat gelijk staat aan een reductie van circa 19,0 ton.
- Minder verbranden
- Als wordt voldaan aan de doelstelling van EZK & LNV van 2020, zou er 11,4 tonCO₂-eq worden gereduceerd ten opzichte van het basisjaar 2019. Dat is een totale reductie van 29%.

Maatregelen voor minder afval:

- Hybride werken, leidt tot 40% minder kantoorbezetting wat de totale hoeveelheid afval van RVO reduceert. Het is aannemelijk dat het effect van hybride werken niet zó groot zal zijn, maar wel degelijk significant. Let wel in de thuissituatie ontstaat ook afval wat onder huishoudelijk afval zal worden geregistreerd.
- Bij de inkoopafspraken met leveranciers maken over het aanbieden van recyclingmogelijkheden bij end-of-life van de goederen die ingekocht worden.
- Bij inkoopafspraken maken met leveranciers over het terugnemen van verpakkingsmateriaal en het terugdringen van het gebruik van verpakkingsmateriaal. Let wel dat met terugnemen afval nog wel blijft bestaan.
- Afspraken maken met de werkzame cateringbedrijven in de kantoorpanden van RVO over het verminderen van de hoeveelheid swill die vrijkomt door voedselverspilling tegen te gaan.

Maatregelen voor minder verbranden

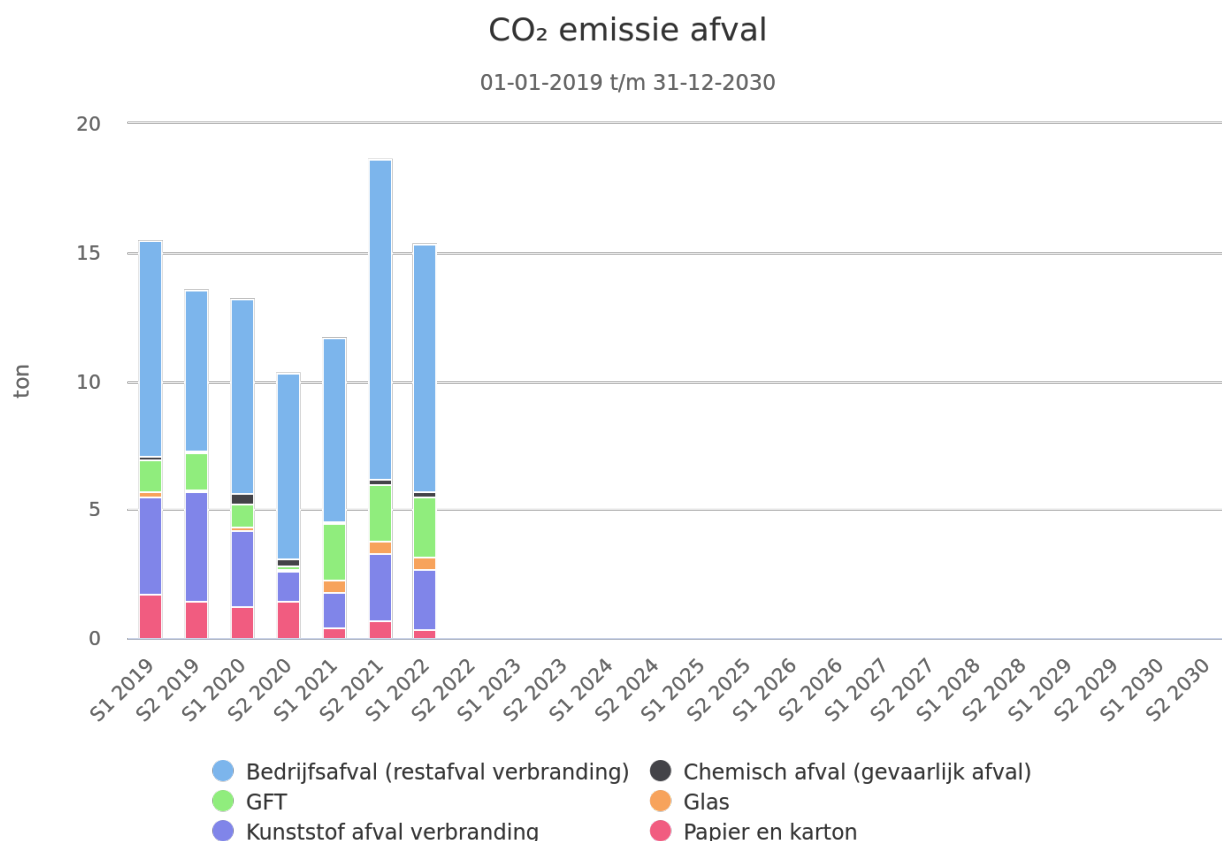
Om dit te kunnen bereiken is RVO zeer afhankelijk van haar ketenpartners: afvalverwerkers en de Rijksbrede Categorie Afvalzorg en Grondstoffenmanagement die de mantelcontractafspraken verzorgt. Zelf kan RVO zich richten op het zo schoon mogelijk aanbieden van afval aan de verwerker, zodat er zo min mogelijk afval bij de verbranding terechtkomt.

Maatregelen die RVO kan inzetten:

- Intern communiceren over het belang van schone gescheiden afvalstromen (gedrag interventie).
- Analyse van het aangeboden restafval. Door de restafvalstroom beter te analyseren (lees: zakken openmaken en bekijken wat erin zit) kunnen gerichte maatregelen genomen worden.
- Schone koffiebekers: Koffiebekers zijn vaak zo vervuild met ander afval dan verbranding op dit moment de enige optie is. Medewerkers moeten bewust worden dat vuile koffiebekers (bijvoorbeeld omdat er restafval in wordt gedaan) niet kunnen worden gerecycled.
- Inzet eigen koffiebekers.

Reductiepad en maatregelen

Er loopt een innovatief aanbestedingstraject. Per 1 januari 2023 worden de afvalstromen van de Rijksoverheid anders verwerkt. In de nieuwe opzet wordt er op milieu-impact gerapporteerd waardoor elke locatie zijn footprint kan zien op het gebied van afval. De verwachting is dat in het eerste kwartaal 2023 de eerste rapportages zullen verschijnen. Hier zetten we samen met CDV's op in om verder te reduceren.

4.13. Reductiedoelstelling ICT (Scope 3)

Op basis van de mogelijke maatregelen is het mogelijk om de komende jaren de impact van de keten flink te reduceren. Hierbij heeft RVO de volgende doelstellingen geformuleerd:

10% CO₂-reductie in 2025 met betrekking tot de winning, productie en afvalverwerking van hardware

100% CO₂-reductie wat betreft het energiegebruik van datacentra (vergroening)

Maatregelen voor ICT-hardware:

- Reduceren bij Inkoop: samen met DICTU moet RVO bepalen welke hardware ze inkoop op basis van de impact uit de LCA's aan te leveren bij aangaan contracten. Door de meest duurzame opties te kiezen kan RVO haar footprint reduceren voor wat betreft nieuwe inkoop.
- Aanwenden inspraak op energie verbruik van datacentra: samenwerken met DICTU om opslag onder te brengen bij Datacenters die gebruik maken van groene stroom. Anders verplaatsing storage.
- Gebruik laptops indien mogelijk 5 jaar en beeldschermen laten staan totdat ze technisch afgeschreven zijn. Voor laptops geldt dat alle A-merken tot 5 jaar na verkoop nog originele reserveonderdelen kunnen leveren.
- Gebruik smartphones minimaal drie jaar en bij voorkeur vier jaar – selectie op fabrikanten die langdurige softwareondersteuning bieden.

Maatregelen voor datacentra

- Verkennen of servers op spaarstand kunnen werken. Afdwingen powersave standen.

Reductie energieverbruik datacentra versnellen (een datacentrum is reeds groen, het andere heeft als ambitie om in 2025 volledig op groene stroom te draaien)

Reductiepad en maatregelen

Alle inkoop via Categoriemanager ICT wordt uitgevraagd op hoogst mogelijke sustainable voorwaarden en mogelijkheden die de markt biedt. RVO heeft het Manifest maatschappelijk verantwoord inkopen 2016-2020 ondertekend die ondersteunt MVI effectief inzetten om een concrete bijdrage te leveren aan de realisatie van beleidsdoelen. Er is een nieuw Manifest MVI 2022-2025. Verdere uitwerking in geactualiseerd naar actieplan voor specifiek RVO loopt.

Gezien de te verwachten reductiepercentages op met name hardware en verlengen van gebruiksperiode. Kan doelstelling worden gerealiseerd, Aan nadere kwantificering RVO specifiek wordt gewerkt.

Via onze ICT Dienstverlener DICTU en IMP brengen wij naast de inzet van devices en infrastructuur ook verbruik datacentra beeld waar opslag plaatsvindt (cloud). Reductie via groene stroom afname door datacentra en actieve sturing op server inzet wordt uitgevraagd.

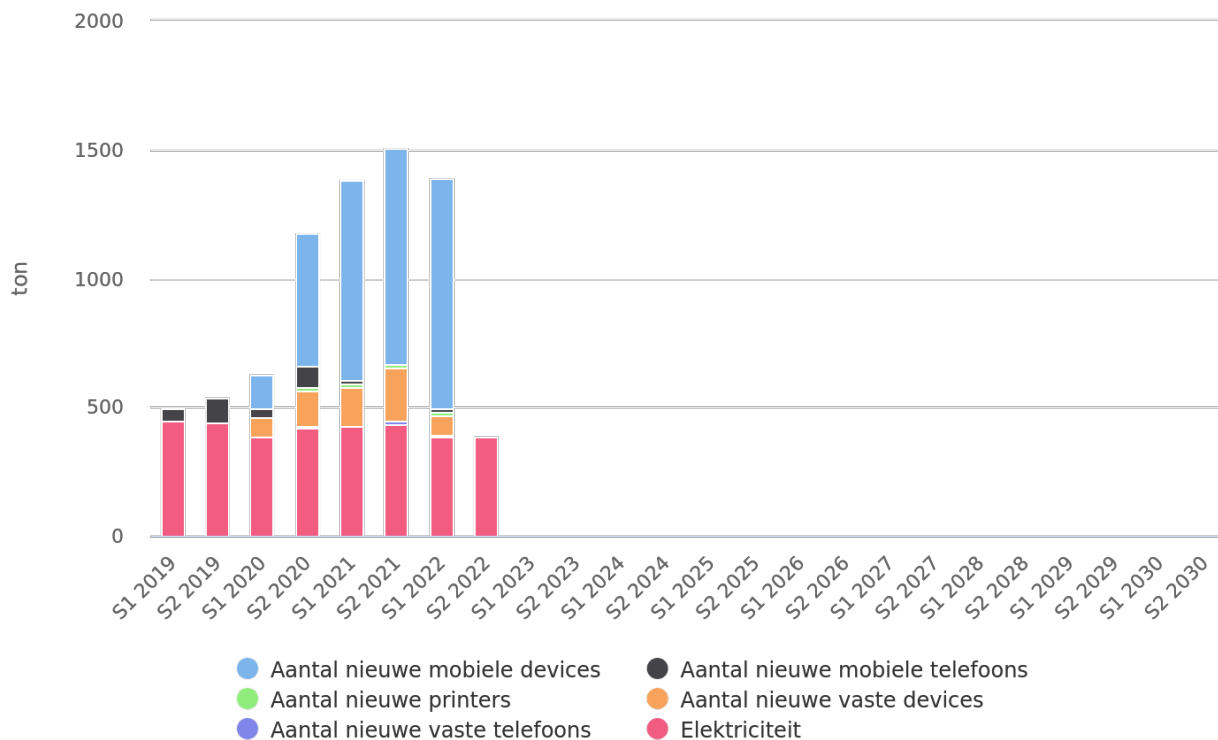
Hier wordt de nodige data verzameld en blijkt dat registratie niet eenduidig is af te leiden uit aangeleverde data. Daarnaast blijkt dat energievoorziening niet als groen is te kwalificeren voor de CO2PL (GVO's waterkracht en Europese wind).

Vanwege een wijziging in de registratie van apparaten is het niet meer mogelijk om van 2019 en eerder te bepalen hoeveel van de in gebruik zijnde apparaten nieuw zijn. 2019 is daarom niet compleet.

Elektriciteit is alleen het verbruik van datacentra. Het is bij de datacentra die RVO nu gebruikt. Niet mogelijk om het verbruik per klant te bepalen. Het energieverbruik wordt per serverrack gerapporteerd. Deze worden gebruikt door EZK en de Gemeente Groningen. Voor RVO is een schatting gemaakt op basis van de hoeveelheid FTE. Gegevens over elektriciteitsverbruik bij datacentrum QTS ontbreekt nog voor 2022.

CO₂ emissie ICT

01-01-2019 t/m 31-12-2030

4.14. Reductiedoelstellingen Duurzaam Hybride werken (Scope 3):

Hybride werken heeft veel aandacht in de organisatie, meerdere onderdelen houden zich bezig met deze ontwikkelingen. Gesprekken lopen met belanghebbende om CO₂-reductie op de agenda te houden. Gesprekken zijn gestart met ketenpartners op gebied van Duurzaam Hybride werken hoe uitstoot voorkomen kan worden van woon-werk en inrichting van de thuiswerkplek. Het is niet de bedoeling de reductie van uitstoot van kantoor naar privéwoning van medewerkers te verplaatsen. Hier zal bij maatregelen rekening mee worden gehouden.

Hierbij heeft RVO de volgende doelstelling Duurzaam Hybride Werken geformuleerd:

5% CO₂-reductie (oftewel 69 ton CO₂-eq) in 2024 t.o.v. 2019 van de Scope 3 emissies veroorzaakt door woon-werkverkeer en het aanvullend energieverbruik in de huizen van RVO medewerkers als gevolg van 40% thuiswerken (gemiddeld 2 uit 5 dagen)

Reductiepad en maatregelen

Om Scope 3 emissies te reduceren dienen maatregelen te worden genomen bij twee ketenstappen: woon-werkverkeer en energieverbruik (gas en stroom) thuis.

Bij woon-werkverkeer is een gemiddelde CO₂-reductie van 36% te behalen in de uitstoot als gevolg van woon-werkverkeer door medewerkers deels thuis te laten werken.

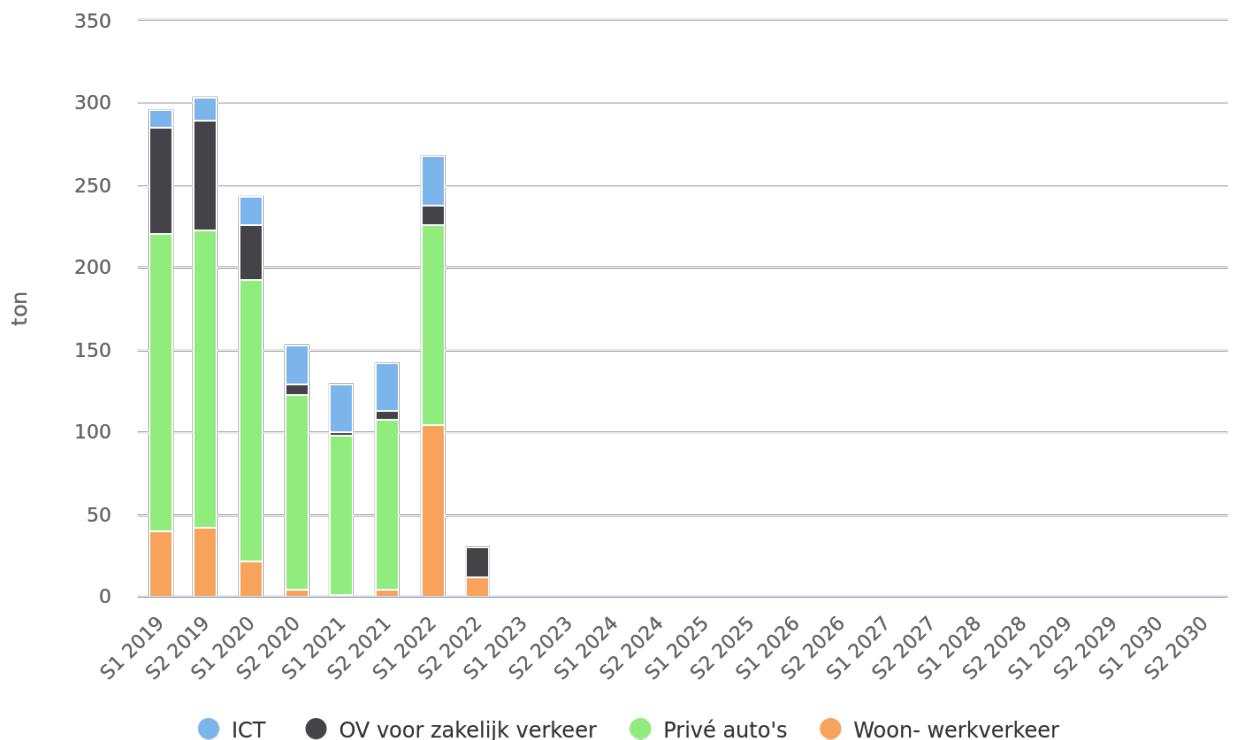
Met reizen van medewerkers is een gemiddelde reductie van 24% te behalen in de uitstoot als gevolg van zakelijke reizen door medewerkers minder te laten reizen (vermindering van vliegreizen, met name buiten de EU en inzet andere duurzame transportmogelijkheden in de categorie zakelijke reizen).

Energieverbruik thuis door het reductiepotentieel te benutten middels het verduurzamen van de energiemix van de privéwoningen van medewerkers. Hier voor loopt het project Groen regeling medewerker en biedt de CAO RIJK ruimte voor duurzaamheid investeringen in de woning(middels budget).

In de grafiek bevat ICT het energieverbruik van mobiele telefoons en devices van RVO.

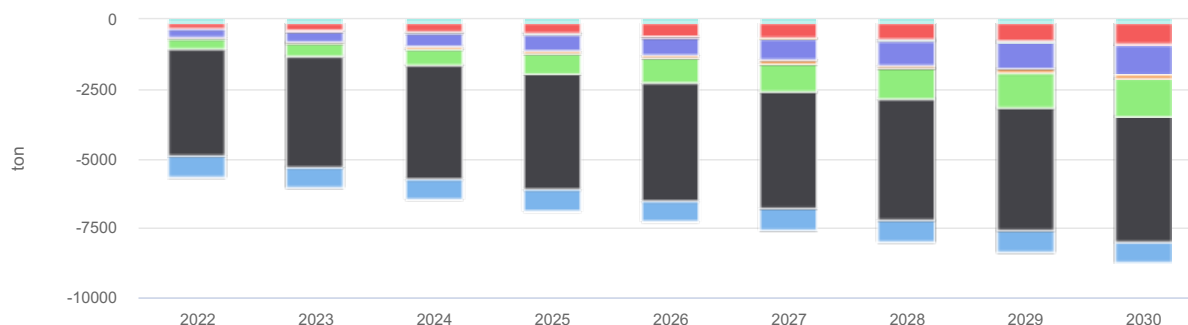
CO₂ emissie hybride werken

01-01-2019 t/m 31-12-2030

Maatregelen CO₂

01-01-2022 t/m 31-12-2030

22 t.o.v. 2019 Werkelijk

0 Werkelijk

verkeer) in 2030 50% CO₂-reductie t.o.v. 2016. Werkelijk

at 30% afgenomen ten opzichte van 2019 Werkelijk

aar voor de rijksgebouwen Werkelijk

issie, in 2028 100%. Werkelijk

5 ten opzichte van 2019 Werkelijk

CO₂-reductie in 2024 t.o.v. 2019 van de Scope 3 emissies door woon-werkverkeer e...

125 met betrekking tot de winning, productie en afvalverwerking van hardware (2) 100% CO₂-reductie wat betreft het energiegebruik van datacentra (vergroei...

reer in 2030 t.o.v. 2019 Werkelijk

2-reductie in 2024 t.o.v. 2019 van de Scope 3 emissies door woon-werkverkeer en e...

5. Initiatieven

RVO is initiator en deelnemer aan vele initiatieven die zich richten op CO₂-reductie binnen en buiten de eigen organisatiescope. Voor de CO₂-Prestatieladder dient minimaal aan één initiatief actief te worden deelgenomen.

Green Business Club Den Haag Beatrixkwartier (GBCB)

RVO is als één van de 11 participanten betrokken bij het verduurzamen van het Beatrixkwartier in de Green Business Club Den Haag Beatrixkwartier (GBCB).

De participanten van de Green Business Club Beatrixkwartier; Bouwinvest, Cromwell, MN, Nationale Nederlanden en Gemeente Den Haag zetten zich gezamenlijk in voor een overgang naar groene energie-opwekkers met als doelstelling om in 2030 van het gas af te zijn. Bouwinvest, gespecialiseerd vermogensbeheerder in vastgoed voor institutionele beleggers, heeft in 2019 concrete stappen gezet door CentreCourt te voorzien van een warmte-koudeopslag.

In april is tijdens de participantenbijeenkomst het jaarplan gedeeld, kansen op het vlak van mobiliteit en logistiek besproken en is een spiegel voorgehouden waar we staan op de routekaart naar een energieneutraal Beatrixkwartier in 2030. Er zit beweging in en er zijn mooie successen behaald met duidelijke aantoonbare energie- en uitstootbesparingen, maar er is ook nog genoeg werk aan de winkel. Het onderling delen van data en zichtbaar maken waar we staan is daarin key ook voor RVO.

Green Business Club Utrecht (GBCU)

RVO is binnen de Green Business Club Utrecht (GBCU) één van de 18 participanten rondom het stationsgebied Utrecht Centraal. Deze Green Business club heeft als missie:

- Een duurzaam gebied dat toekomstbestendig en goed voor het milieu is
- En levendig is met ruimte voor kennisuitwisseling en activiteiten
- Een fysiek groen en schoon gebied

De GBCU wil dat het stationsgebied in Utrecht een plek in de stad wordt waar het prettig is om te werken, wonen en te verblijven in de periode dat het gebied volop in ontwikkeling is. Daar waar de Gemeente Utrecht zich richt op de lange termijn, vormt de Green Business Club Utrecht een netwerk dat de verbinding maakt naar het nu: met de bedrijven in het stationsgebied zorgt de GBCU er gezamenlijk voor dat het gebied ook in de tussentijd prettig, leefbaar en duurzaam is. Dat doet GBCU door middel van de volgende doelstellingen:

1. Bijdragen aan het tijdelijk en (semi)permanent verlevendigen van het stationsgebied Utrecht.
2. Aantoonbaar zero waste zijn in 2030: het geproduceerde afval bij de participanten reduceren en maximaal scheiden, zorgen voor minder restafval en de CO₂-uitstoot terugdringen met als doel waarde creëren door middel van het hergebruik van grondstoffen.
3. Het verminderen, verslimmen en verschoneren van de goederenstromen in het stationsgebied om de CO₂-uitstoot zover mogelijk (met de intentie naar zero-emissie) terug te brengen.

4. Onderzoeken of 'Utrecht Centraal Energieneutraal in 2030' haalbaar is en wat daar dan globaal bij komt kijken.

Een nieuwjaar om verder te gaan met het verduurzamen van het Stationsgebied. Het afgelopen jaar is er veel gerealiseerd, ondanks de impact van COVID-19 (2021). Voor dit jaar staan er veel duurzame initiatieven op de planning, waaronder een GBCU Hackathon Zero Waste. Het GBCU-jaarplan voor 2022 is gemaakt en daar spat de ambitie vanaf. De verschillende werkgroepen hebben de lat hoog gelegd, waarbij RVO participeert in de Energiewerkgroep.

Dit is een publicatie van:

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland
Prinses Beatrixlaan 2 | 2595 AL Den Haag
Postbus 93144 | 2509 AC Den Haag
T +31 (0) 88 042 42 42
[Contact](#)
www.rvo.nl

Deze publicatie is tot stand gekomen in opdracht van het het ministerie van Economische Zaken en Klimaat.

© Rijksdienst voor Ondernemend Nederland | januari 2023
Publicatienummer: RVO-020-2023/RP-CORP

De Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) stimuleert duurzaam, agrarisch, innovatief en internationaal ondernemen. Met subsidies, het vinden van zakenpartners, kennis en het voldoen aan wet- en regelgeving. RVO werkt in opdracht van ministeries en de Europese Unie.

RVO is een onderdeel van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat.